

Muistio

Kokous maanantaina 5.4.2004 klo 14.00 – 16.00
Soveltavan kasvatustieteen laitos
(entinen opettajankoulutuslaitos),
Siltavuorenpenger 20 R, huone 406

Helsingin yliopiston opettajankoulutuksen neuvottelukunta

Läsnä:

Mirja Saari, varadekaani, humanistinen tiedekunta
Kielo Haahtela, professori, biotieteellinen tiedekunta)
Matti Meri, professori, soveltavan kasvatustieteen laitos
Markku Pyysiäinen, johtava rehtori, Helsingin normaalilyseo
Tuula Piensoho, kehittämisspäälikkö, Vantaan täydennyskoulutuslaitos
Heikki Saarinen, dekaani, matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta
Paula Sermilä, opetusviraston (suom. kiel.) linjanjohtaja, Helsingin kaupunki
Hanna-Maija Ketola, suunnittelija, teologinen tiedekunta
Elina Rönkkö, apulaisopetuspäälikkö, Espoon kaupunki
Satu S. Laine, Helsingin aineenopettajaksi opiskelevat (HAO ry.)
Marjut Laitinen, professori, Sibelius-Akatemia
Inkeri Sava, professori, Taideteollinen korkeakoulu
Kauko Hämäläinen, johtaja, Palmenia
Mari Juote-Pesonen, suunnittelija, Palmenia
Päivikki Rentola-Hemmi, suunnittelija, Palmenia
Taina Kaivola, opettajankoulutuksen koordinaattori, neuvottelukunnan sihteeri

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Mirja Saari avasi kokouksen klo 14.05.

1.1 Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin esitetyssä muodossaan.

1.2 Läsnäolijoiden toteaminen

Todettiin, että varsinaisista jäsenistä esteestä olivat ilmoittaneet Hannele Niemi, Aila Lauha, Seppo Hentilä, Kirsi Lindroos, Maija Daavittila, Margareta Nygård, Aulis Pitkälä, Marja Ruuskanen ja Markus Söderlund. Teologista tiedekuntaa edusti Hanna-Maija Ketola ja Espoon kaupunkia apulaisopetuspäälikkö Elina Rönkkö. Opiskelijoita edusti Helsingin yliopiston aineenopettajaksi opiskelevien puheenjohtaja Satu S. Laine, Söderlundin varajäsenenä. Kokoukseen kutsuttuna asiantuntijavieraana oli Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämiss-keskus Palmeniasta johtaja Kauko Hämäläinen sekä suunnittelijat Mari Juote-Pesonen ja Päivikki Rentola-Hemmi.

2 Ajankohtaista

2.1 LUMA-keskuksen avajaiset on pidetty Kumpulassa 28.2.2004.

Dekaani Heikki Saarinen kertoi LUMA-keskuksen toiminta-ajatuksesta ja lähiaikojen toiminnasta. LUMA-keskus on koulutuskeskus, resurssikeskus, kehittämis- ja tutkimuskeskus, yhteistyökeskus ja tiedotuskeskus. LUMA-keskuksessa tehtävän työn tavoitteena on tukea biologian, fysiikan, kemian, maantieteen, matematiikan ja tietotekniikan opetusta peruskoulussa ja lukiossa, edistää lasten ja nuorten harrastuneisuutta, tuoda esille uusinta tutkimustietoa luonnontieteiden tieteenaloista ja opetuksesta sekä tukea LUMA-aineiden opettajien koulutusta mm. järjestämällä täydennyskoulutusta ja kehittämällä opettajien peruskoulutusta. Tarkoituksena on myös lisätä vuorovaikutusta koulujen, yliopiston ja elinkeinoelämän välillä sekä edistää yli oppiainerajojen ulottuvaa moni- ja poikkitieteellistä yhteistyötä.

Neuvottelukunta onnitteli LUMA-keskusta hyvin alkaneesta toiminnasta. Pöydälle jaettiin kopio Yliopistolainen-lehden artikkelista, jossa esiteltiin LUMA-keskusta. Lisätietoja verkkosivuilta osoitteesta www.helsinki.fi/luma.

2.2 Opettajankoulutuksen foorum II pidettiin 17.3.2004

Kuluvan lukuvuoden toinen opettajankoulutuksen foorum pidettiin keskiviikkona 17. maaliskuuta 2004 klo 18.00 - 20.00 Helsingin yliopiston Metsätalossa. Keskustelun alustajana oli Suomen nuorisotutkimusverkostoon kuuluva tutkija, valtiotieteiden tohtori Tarja Tolonen sosiologian laitokselta aiheenaan "Miten kohdata nuorisokulttuurit koulussa?". Pyydetyn kommenttipuheenvuoron käyttivät Viikin normaalikoulun johtava rehtori Jyrki Loima ja fil. yo Satu S. Laine opettajaksi opiskelevien edustajana (HAO ry).

Foorumille osallistui 45 keskustelijaa, joista 22 oli opiskelijoita. Lähestulkoon kaikki opiskelijat olivat aineenopettajaksi opiskelevia, myös taidekorkeakoulujen opiskelijat olivat kiitettävällä tavalla edustettuina. Koulujen opettajia paikalla oli neljä, kaksi opetushallituksen virkailijaa sekä yksi tutkija nuorisotutkimusverkostosta alustaja Tarja Tolosen lisäksi. Muut osallistujat olivat yliopiston normaalikouluista ja laitoksilta.

3 Helsingin yliopiston ja pääkaupunkiseudun yhteinen opettajien täydennyskoulutushanke

Palmenian johtaja Kauko Hämäläinen alusti kutsuttuna asiantuntijana keskustelua uudistuneen ja laajentuneen Kehittämis- ja tutkimuskeskus Palmenian toiminnasta opettajien täydennyskoulutuksen kehittämisessä. Meneillään olevassa aineenopettajien ja aineenopetusta antavien luokanopettajien täydennyskoulutuksen kehittämishankkeessa on pilotoitu yhdessä Helsingin yliopiston laitosten, Helsingin kaupungin ja Palmenian kanssa kurseja, joiden on tarkoituksena muodostaa runko säännölliselle perus- ja täydennyskoulutuksen rajaa hälventävälle koulutukselle. Parhailaan hanketta laajennetaan koskemaan myös muita pääkaupunkiseudun ja Keski-Uudenmaan kuntia.

Todettiin, että säännöllisen täydennyskoulutusjärjestelmän vakiinnuttaminen on kaikkien osapuolien kannalta kannatettava ja tärkeä asia. Täydennyskoulutuksen laadun parantamiseksi antaa lupaavat edellytykset sateenvarjomallin tavoin toimiva koulutushanke, jonka avulla hajanaista tarjontaa ja usein myös vaihtelevia sisältöjä voidaan saattaa samaan linjaan. Samalla voidaan myös tehostaa koulutuksesta tiedottamista ja tavoittaa entistä sää-

nöllisemmin kouluttautumista kaipaavat opettajat. Ylioppilaskirjoitusten tulosten perusteella saman oppiaineen sisällä on havaittu olevan erittäin suuria eroja oppilaiden suoriutumises-
sa, mistä voidaan päätellä, että opettajien ammattitaito on tässäkin asiassa ratkaisevaa.
Täydennyskoulutus on keskeinen opettajien ammatillisen kehittymisen edistämisen keino.

Tiedottaminen eri osapuolille todettiin hankkeen yhdeksi suurimmista haasteista. Samoin tärkeänä pidettiin sitä, että yhteistyötä opetushallituksen kanssa tiivistetään ja koetetaan myös tätä kautta vaikuttaa koulutuksen korkeaan laatuun ja riittävän monipuolisen tarjon-
taan. Oppilashuollon kysymykset ja työyhteisön kehittäminen sekä oppiaineiden rajat ylittä-
vät kokonaisuudet ovat aineenhallinnan rinnalla keskeisiä koulutuksen aihealueita. Yliopis-
ton antamalta täydennyskoulutukselta odotetaan usein myös sellaisia opintokokonaisuuk-
sia, joita voi käyttää osana tieteellisiä jatko-opintoja. Käyttätymistieteellisessä tiedekun-
nassa onkin jo pyritty vastaamaan tähän tarpeeseen aloittamalla ammatilliseen lisensiaatin
tutkintoon johtava rehtorikoulutus.

Yhteenvetona keskustelusta todettiin seuraavaa: Pilottivaiheen jälkeen täydennyskoulutus-
hanketta on vaivannut resurssipula, johon liittyviä ongelmia on nyt lähdeittävä ratkomaan
yhdessä. Kun liikkeelle lähdeittiin aineenhallinnan päivittämisen tarpeista, on nyt otettava
huomioon myös ja erityisesti pedagogiikkaan liittyviä kysymyksiä, joista erilaisten oppijoiden
kohtaaminen on keskeisintä. Myös valmiuksia kohdata oppilaiden huoltajia on tarpeen vah-
vistaa. LUMA-keskuksen järjestämä täydennyskoulutus jatkaa omalta osaltaan Kumpulan
kampuksen laitosten aloittamaa yhteistyötä Palmenian hankkeen kanssa. Myös taidekor-
keakoulut tulevat mukaan.

Aineenopettajien ja aineenopetusta antavien luokanopettajien täydennyskoulutushankkeen
etenemistä kuvaava muistio oli kokouksen asiakirjana. Se on luettavissa verkkosivuilla
osoitteessa www.helsinki.fi/opettajaksi/neuvottelukunta.

4 Uudet opettajankoulutuksen työryhmät, tehtävät ja kokoonpanot

Opettajankoulutuksen neuvottelukunta asetti kolme työryhmää, joiden tehtävänä on
opettajankoulutuksen kehittäminen omalla erityisalueellaan. Jokaisen työryhmän puheen-
johtaja on neuvottelukunnan varsinainen jäsen. Puheenjohtajat esittelivät työryhmänsä
tavoitteita ja toimintaa neuvottelukunnalle.

Aineenopettajakoulutuksen yhteistyöryhmän puheenjohtaja on Markku Pyysiäinen ja
sihteeri opintoasiain koordinaattori Pia Hupli-Laine käyttätymistieteellisen tiedekunnan
kansliasta. Yhteistyöryhmän tehtävänä on aineenopettajankoulutuksen kehittäminen
Helsingin yliopistossa. Ryhmä toimii tiedekuntien välisen yhteistyön foorumina ja sen
toimikausi on 1.3.2004 – 31.12.2006.

Kenttäkouluverkoston tukiryhmän puheenjohtaja on Matti Meri ja hankkeen koordinaat-
torina toimii KT Erja Syrjäläinen soveltavan kasvatustieteen laitokselta. Tukiryhmän
tehtävänä on ohjata pysyvän koulujen ja oppilaitosten verkoston vahvistumista ja laajentu-
mista niin, että lähivuosina sekä aineen- että luokanopettajan koulutuksessa jokainen
opiskelija voi halutessaan harjoitella myös muualla kuin yliopiston omissa normaalikouluissa.
Kenttäkouluverkostoon kuuluvien koulujen ohjaaville opettajille tarjotaan ohjaajakoulutusta,
jonka avulla he saavat tietoa siitä, millaista oppimista opiskelijoita edellytetään kenttäharjoit-
telujakson aikana ja kuinka opiskelijoita ohjataan niin, että ko. tavoitteet voivat toteutua.

Ruotsinkielisen aineenopettajakoulutuksen kehittämisestä vastaavan työryhmän
puheenjohtajana on Mirja Saari ja koordinaattorina fil.tri Monica Londen kasvatustieteen
laitokselta. Työryhmä suunnittelee ja koordinoi ruotsinkielisistä opiskelijoista koottavan eri

aineiden opettajaksi opiskelevien ryhmän opintoja yhteistyössä Åbo Akademin kanssa. Ensimmäinen ryhmä on tarkoitus koota syyslukukauden 2005 alussa.

5 Opettajankoulutuksen strategian toimeenpanon eteneminen

Opettajankoulutuksen strategian toimeenpanon etenemistä tiedekunnissa esiteltiin tiedekunnissa tapahtuvasta kehittämistyöstä kertovien esimerkkien avulla seuraavasti:

Käyttätymistieteellinen: Kenttäkouluverkoston perustaminen ja siihen liittyvä ohjaajakoulutus sekä opetussuunnitelmien uudistaminen.

Biotieteellinen: Esimerkiksi geenitutkimuskurssi laboratoriossa Viikin normaalikoulun lukiolaisille syyslukukaudella.

Teologinen: Uusia laitos- ja tiedekuntarajat ylittäviä kursseja aloitettu, tutkintojen uudistaminen vahvistanut kolmikantaa, didaktiikan professuuri parhaillaan täytössä käyttätymistieteellisessä tiedekunnassa.

Valtiotieteellinen: filosofinen pedagogiikka (2 ov) –kurssi laajentunut sl 2003 filosofian laitokselta (hum. tdk) käytännöllisen filosofian laitoksen ja soveltavan kasvatustieteen laitoksen yhteistyöksi.

Humanistinen: Minustako opettaja? –kurssi vakiintunut, tänä vuonna yli 60 osallistujaa, uusia integroivia kursseja äidinkielen ja kirjallisuuden opettajankoulutuksessa parhaillaan palautevaiheessa. Aineenopettajakoulutusta käsitteleviä kirjoituksia on julkaistu Miittisen toimittamassa raportissa ”Hyvät käytännöt: Humanistien työelämävalmiuksien kehittäminen. Humanistisen tiedekunnan julkaisuja 4/2004. Raportti jaettiin neuvottelukunnan jäsenille.

Matemaattis-luonnontieteellinen: LUMA-keskus, kemian opettajankoulutuksen profiloituminen, sekä peräti neljä osittain kokonaan uutta ainedidaktiikan professuuria parhaillaan täytössä käyttätymistieteellisessä tiedekunnassa (biologian ja kestävä kehityksen didaktiikka, maantiede ja ympäristökasvatus, matematiikan didaktiikka, fysiikan ja kemian didaktiikka).

6 Seuraavan opettajankoulutuksen foorumista päättäminen

Keskusteltiin seuraavan opettajankoulutuksen foorumin aiheesta ja ajankohdasta. Päätettiin pysytellä aihepiirissä, johon edellä käyty täydennyskoulutuskeskustelu kiertyi ja joka oli esillä myös kevään foorumissa. Seuraavan foorumin teemana on erilaisuuden kohtaaminen ja huomioonottaminen opetus- ja kasvatustyössä. Otsikon tarkempi muotoilu jätettiin puheenjohtajalle ja sihteerille. Ajankohdaksi valittiin keskiviikko 10.11.2004 klo 18.00 – 20.00, paikana edelleen Metsätalo.

7 Seuraavan kokoontumisen ajankohta ja paikka

Päätettiin pitää seuraava kokous 4.10.2004 klo 14 – 16 Metsätalossa.

8 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.00.